

Nr 26.

Ankom till riksdagens kansli den 7 juni 1940 kl. 1 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till ändrad lydelse av § 30 riksdagsordningen.

Till konstitutionsutskottets handläggning hava båda kamrarna den 1 juni 1940 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 299, däri Kungl. Maj:t till riksdagens prövning i grundlagsenlig ordning framlagt följande

F ö r s l a g

till

ändrad lydelse av § 30 riksdagsordningen.

§ 30.

Befinner sig riket i krig eller krigsfara, må, om det finnes oundgängligen nödvändigt, genom av Konungen och riksdagen gemensamt stiftad lag bestämmas, att val till riksdagen skall uppskjutas, dock högst ett år från det valet bort äga rum, så ock att valperiod, som skolat utlöpa, förlänges med ett år och att, om så befinnes lämpligt, giltighetstiden för det val, som äger rum i stället för det uppskjutna, förkortas med samma tid. Förlängning av valperioden innebär ej inskränkning i Konungens rätt att förordna om nya val.

För att riksdagen skall hava antagit lag, som i första stycket sägs, erfordras, att minst två tredjedelar av de röstande i vardera kammaren vid votering instämt i beslutet.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 24 maj 1940.

Till stöd för det framlagda grundlagsändringsförslaget har föredragande departementschefen bl. a. anfört följande: »Vid krig eller krigsfara kan det bliva omöjligt eller vara förenat med synnerliga olägenheter att föranstalta om val till riksdagen. Detta gäller framförallt val till andra kammaren. Men uppenbarligen kunna förhållandena vara sådana, att icke heller val till första kammaren kan förrättas. Det synes vara nödvändigt att i riks-

dagsordningen införa ett stadgande som ger möjlighet att uppskjuta val i sådana fall som nu äro i fråga.» Utskottet vill giva sin anslutning till detta uttalande. Det nuvarande tidsläget har nämligen otvetydigt ådagalagt behovet av en lagstiftning på förevarande område. Utskottet tillstyrker alltså införande av ett grundlagsstadgande i anslutning till det i propositionen framlagda förslaget. Emellertid finner utskottet det önskvärt, att de konstitutionella garantierna mot beslut om uppskov med val till riksdagen och om förlängning av valperiod annat än under utomordentliga förhållanden i så måtto skärpas, att för sådant beslut av riksdagen skall krävas, icke föreslagna två tredjedelars, utan tre fjärdedelars majoritet i vardera kammaren. Även i övrigt får utskottet, främst i förtydligande syfte, föreslå vissa jämkningar i Kungl. Maj:ts förslag. Dessa torde icke tarva närmare motivering. Utskottet, som delar departementschefens uppfattning att den nuvarande bestämmelsen i § 30 riksdagsordningen utan olägenhet kan utgå, hemställer alltså,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke kunnat i oförändrat skick bifallas, i anledning av samma proposition såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling ville antaga följande

F ö r s l a g

till

ändrad lydelse av § 30 i riksdagsordningen.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

§ 30.

Vardera kammaren äger att bestämman påföljd av böter för den kammarens ledamot, som sig vid riksdagen ej i rätt tid inställer och därför ej visar laga förfall, eller som eljest, utan tillstånd av kammaren, från riksdagsöverläggningarna förfallolöst sig avhåller. Dessa böter tillfalla statsverket.

§ 30.

Befinner sig riket i krig eller krigsfara, må, om det finnes oundgängligen nödvändigt, Konungen och riksdagen gemensamt besluta, att val till riksdagen skall uppskjutas, dock högst ett år från det valet bort äga rum, och att valperiod, som skolat utlöpa, förlänges med ett år. Härvid må tillika bestämmas, att giltighetstiden för det val, som äger rum i stället för det uppskjutna, skall förkortas med ett år. Beslut, som här avses, må kunna upprepas.

För beslut av riksdagen, som i första stycket sägs, erfordras, att minst tre fjärdedelar av de röstande i vardera kammaren vid votering instämt i beslutet.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

*Förlängning av valperiod medför ej
inskränkning i Konungens rätt att
förordna om nya val.*

Stockholm den 6 juni 1940.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: Herrar Hallén, Gustaf Adolf Björckman, Oscar Gottfrid Karlsson, Per Andersson, Herlitz, Källman, Björck, Karl Bodin, Nils Andersson, Anders Andersson, Söderkvist, Lindskog, Fast*, Andersson i Ovanmyra, Vought, Arnemark, Nordström i Torsby, Eriksson i Toftered, Fält och Annér.*

* Ej närvarande vid justeringen.
